

סוגיה: לשם מה צריך לאמץ תכנית לימודים מבוססת על סטנדרטים ומה ההשלכות של תכנית כזו על תהליך ההוראה-למידה-הערכה?*

הלכה למעשה – גליון 14
ג'ודי שטיינר

הגדרת הסוגיה והשיבות

עד עכשיו לא כללה מערכת החינוך בישראל תכניות לימודים המבוססות על סטנדרטים. בחודש יולי 1998 אישרה המזכירות הפדגוגית של משרד החינוך התרבות והספורט תכנית לימודים מבוססת על סטנדרטים להוראת האנגלית בבתי הספר בישראל. כיוון שהתפיסה של קביעת סטנדרטים בחינוך היא מושג חדש בישראל, חשוב להבין מה היא המשמעות של קיום תכנית לימודים כלל-ארצית המבוססת על סטנדרטים ואילו השלכות יהיו לכך על תהליך ההוראה-למידה-הערכה. אם כי מטרתו של המאמר איננה לתאר את תכנית הלימודים באנגלית, כללית בנספח את הסטנדרטים לארבעת התחומים בהוראת האנגלית (נספח א', עמ' 77) ואת הסטנדרטים ויכולות הביצוע האופרטיביות לאחד מן התחומים - פעילות הגומלין החברתית (נספח ב', עמ' 78), כדי להגביר את הבנתו של הקורא בתכנית הלימודים שאליה מתייחס המאמר.

סטנדרטים

הסוגיה הראשונה שיש לדון בה היא סוגיית הסטנדרטים. ראשית, נגדיר את המונח. שנית, נסביר את החשיבות שבקביעת סטנדרטים ארציים. שלישית, נדון ביתרונות וחסרונות של קביעת הסטנדרטים ובדרך שבה תכנית הלימודים באנגלית מטפלת בבעיות אלה.

* המאמר תורגם מאנגלית על ידי עודד דגן.

הגדרת סטנדרטים

המילון (Collins Cobuild) מגדיר "סטנדרט" כך: "רמת איכות או הישגים, בעיקר רמה הנחשבת קבילה. המונח משמש לעתים למדוד או להעריך איכות או רמה של דבר מה, לדוגמה, כמה טובה עבודה מסוימת". בתחום החינוך, הסטנדרט הוא מונח המגדיר כמות נצברת של גוף ידע ומערכת מיומנויות שהם הבסיס לחינוך איכותי. הוא מבטא את מה שכל התלמידים צריכים לדעת ולהיות מסוגלים לעשות, אך אינו מתייחס פדגוגיה (מש' החינוך, 1998; Ravitch, 1996).

השיבות קיומם של סטנדרטים ארציים

קביעת סטנדרטים ארציים מאפשרת הזדמנות שווה לתלמידים. ראשית, כל התלמידים מושווים לאותם סטנדרטים. אם אין סטנדרטים משותפים וכל מורה קובע/ת את תקניו שלו/שלה, בתי הספר יציגו תביעות שונות לתלמידיהם. כיון שלבתי הספר אין למה להשוות את הישגיהם, לא יוכלו ההוראה וההערכה להיות עקביים. שנית, אם קובעים סטנדרטים ארציים, ברור מה כל תלמיד צריך לדעת ברמות שונות של חינוכו. בחינות הנערכות מטעם המדינה יכולות למדוד את התקדמות התלמידים לקראת השגת הסטנדרטים. תלמידים שאינם משיגים אותם יכולים לקבל סיוע מוקדם ויעיל.

יתרונות שבקביעת סטנדרטים

סטנדרטים קבועים הם מכשיר חשוב ויעיל ללמידה טובה משום שהדבר מבטא ציפיות ברורות לגבי מה שכל התלמידים צריכים לדעת ולהיות מסוגלים לבצע בשפה. הסטנדרטים יכולים לסייע לאוכלוסיות אחרות, כגון למדינה, למחוזות ולבתי ספר, למורים, לתלמידים ולהורים. בקטע הבא מתואר כיצד קביעת סטנדרטים יכולה לסייע לאוכלוסיות שונות אלה (Harris & Carr, 1996):

המדינה - למדינה, הסטנדרטים הם כלי אחיד להתייחסות הנותן מסגרת מוגדרת לבחינות ארציות.

המחוזות ובתי הספר - למחוזות ולבתי הספר הסטנדרטים מהווים מוקד לפיתוח דרכים חדשות לארגון תוכני תכנית הלימודים, תכניות הוראה ודרכי הערכה.

המורים - הסטנדרטים מסייעים למורים לעצב תכניות לימודים ותכניות הוראה והערכה לגבי מה שחשוב ללמוד. הם גם מאפשרים למורים להבהיר את ציפיותיהם מתלמידיהם, ומשפר בכך את הלמידה.

התלמידים - הסטנדרטים מציבים לתלמידים ציפיות ברורות של הישגים, וזה מסייע להם להבין מה עליהם לעשות כדי להשיג את הסטנדרט הנדרש.

ההורים - כיון שהסטנדרטים מבטאים את הציפיות המשותפות ללמידה, הם מאפשרים להורים לדעת כיצד ילדיהם מתקדמים בלימודם.

המגרעות בקביעת סטנדרטים במדינות אחרות

וכיצד תכנית הלימודים באנגלית מטפלת בבעיות אלה

בארצות הברית חששו כי קביעת סטנדרטים תביא לחינוך ריכוזי שיפגע בהדשנות ברמה המקומית. קביעת הסטנדרטים נראתה כניסיון למרכז את מערכת החינוך המבוזרת. הובעו חששות כי הגדרת סטנדרטים תגביל את הדרישות מן התלמידים ולא תתחשב בשונות בין התלמידים ובצרכים המיוחדים של אוכלוסיות שונות (Fiske, 1998).

מערכת החינוך בישראל מאורגנת כבר כיום בצורה ריכוזית, ותכנית הלימודים המבוססת על סטנדרטים תנסה לבור אותה באופן חלקי. תכנית הלימודים קובעת מה צפוי שהתלמידים יעשו כדי להגיע לרמות הישגים מוגדרות בארבעה תחומי הלמידה של השפה: פעילות גומלין חברתית, נגישות למידע, הצגת מידע, רעיונות והוקרה של הספרות, התרבות והשפה. בכך המורים יזכו ליתר אוטונומיה בשאלה איך ברצונם ללמד כדי שתלמידיהם ישיגו את הסטנדרטים. המורים זוכים לעידוד להיותם שותפים פעילים בפיתוח חומרי למידה התואמים את העקרונות שנקבעו בתכנית הלימודים, עקרונות המתאימים לאוכלוסיית התלמידים המוגדרת שלהם.

הסטנדרטים המוגדרים בתכנית הלימודים באנגלית אינם מחלישים את יכולתם של המחוזות או של בתי הספר להיענות למגוון של אוכלוסיית התלמידים. מטרתו של המסמך היא לשרת את צורכיהן של אוכלוסיות תלמידים שונות ומגוונות תוך כדי שמירה על רמת הישגים גבוהה הנדרשת בחברה הנוכחית על מעסיקים ואוניברסיטאות.

בכמה מקרים הועלו התנגדויות בציבור בדבר הסטנדרטים שהוגדרו. למשל, המרכז הלאומי להיסטוריה בבתי הספר באוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס (U.C.L.A.) הכין את הסטנדרטים להיסטוריה בשיתוף עם אנשי אקדמיה, מורים וארגונים שונים. הם לא אושרו, משום שנחשבו בעלי הטיה פוליטית מדי (Ravitch, 1996).

סוגיה זו לא היוותה בעיה בתכנית הלימודים באנגלית אצלנו. המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך התרבות והספורט אישרה את הסטנדרטים וכן אישרה אותם הוועדה המייעצת לאנגלית, המורכבת ממומחים בתחום רכישת שפות זרות.

אזהרה נוספת שיש לקחת בחשבון היא שהסטנדרטים הנקבעים צריכים לשקף רמת הישגים גבוהה, אך בו-בזמן להיות גם מציאותיים ורלוונטיים להקשר שבו השפה נלמדת. בקליפורניה, לדוגמה, החליטה מחלקת החינוך של המדינה להנהיג שינוי נרחב בתכניות הלימודים. הם החליטו לשלב את תוכניהם של המקצועות אלגברה, גאומטריה וכד' בדרך חדשה, במקום לעבוד במסגרת רצף השיעורים המקובל. ואולם הגישה המוצעת לא נוסחה בשום מקום (Evers, 1997). כדי להימנע מבעיה זו בחנו מחברי הסטנדרטים של תכנית הלימודים באנגלית בישראל סטנדרטים שנקבעו במדינות רבות (National Standards in Foreign Language Standards, 1998; Foreign Language Standards, 1996; Education; Teachers of English to Speakers of Other Languages, 1996).

התפקיד שממלאים הסטנדרטים בתהליך הלמידה-הוראה-הערכה

הסוגיה השנייה עוסקת בתפקיד שהסטנדרטים ממלאים בתהליך ההוראה-למידה-הערכה. נביא דוגמה להשפעת תכנית לימודים המבוססת על סטנדרטים על התהליך הזה. הסטנדרטים מחייבים שינוי גם בהוראה וגם בהערכה. הסטנדרטים וההערכה משולבים אלה באלה, והם צריכים להפוך לחלקים אינטגרליים של תכנית הלימודים ודרך ההוראה. בתכניות הלימודים המסורתיות, החומר שהתלמידים אמורים לדעת נקבע מראש. מכאן נובע שהבחירות נועדו לבדוק אם התלמידים למדו את הידע הספציפי המצוין בתכנית הלימודים. אולם הגישות שפותחו בתקופה האחרונה לגבי דרך הלמידה, עברו מן הגישה ההתנהגותית ללמידה לתאוריות למידה קוגניטיביות ולגישה הקונסטרוקטיביסטית לרכישת ידע (Birenbaum, 1996; Herman et al., 1992). בהקבלה, גם ההערכה אינה מבקשת עוד לבדוק אצל התלמידים הצטברות של עובדות ומיומנויות מבודדות, אלא היא מדגישה את היישום של הידע והשימוש בו.

כשעובדים בעזרת סטנדרטים, שיטת ההערכה צריכה להתאים ל"מה" שבוחנים ול"איך" בוחנים. בהערכה המבוססת על סטנדרטים, נוסף להערכת הישגי התלמידים בהשוואה לזו של תלמידים אחרים (הערכה המתייחסת לנורמה). התלמידים מוערכים גם בהשוואה לסטנדרט (הערכה המתייחסת לאמת מידה). מעבר זה להערכה המבוססת על סטנדרטים מסייע ליצור "תרבות של הצלחה" (Willis, 1996), שבה כל התלמידים יכולים להגיע לרמה קבילה (Shanker, 1994). דבר זה מנוגד לשונות בדרך הלמידה של התלמידים, הצפויה ב"התפלגות הפעמון" (התפלגות נורמלית) של הציונים (Wiggins, 1991).

בתכנית לימודים המבוססת על סטנדרטים, ההערכה משקפת לא רק תוצר סופי (מסכם), אלא גם תהליך נמשך (מעצב), המספק למורים ולתלמידים נתונים על הישגי התלמידים ביחס להתקדמות לקראת השגת הסטנדרטים. תכנית הלימודים מציבה רמות של יכולות ביצוע אופרטיביות של הישגי התלמידים והתקדמותם להשגת הסטנדרטים על ידי תיאור מה שהתלמידים יכולים לעשות בשפה. לכן צריך לעבור לשיטות בחינה החורגות מהתקדמות בזיכרון ולפתח שיטות המודדות הבנה ויישום (Genesee et al., 1998; Winters, 1995).

כדי להעריך אם התלמידים השיגו את יכולות הביצוע האופרטיביות השונות, מצפים מהם להראות מה הם מסוגלים לעשות בעזרת השפה על ידי יישום ידיעותיהם במצבים שונים בחיי היום-יום. הערכת הביצוע של הישגי התלמידים מתמקדת ביכולתם להשתמש בשימוש פעיל בשפה, אפשר להעריך בשיטות להערכת הביצוע. המורים צריכים להחליט אילו יכולות ביצוע אופרטיביות להעריך, להגדיר מהן עדויות הלמידה הרצויות, ליצור קקשר, להחליט על קהל יעד, לפתח מבחן תשובות ולבחון מחדש את המטלה (Kentucky Department of Education, 1998). זה יספק לתלמידים ולהורים מידע מועיל על הביצוע של התלמידים לקראת השגת הסטנדרטים.

כפי שהראינו, אי אפשר לבחון את הסטנדרטים בשיטות ההערכה הנוכחיות. יתר על כן, בתי הספר יצטרכו לשנות את השיטה הנוכחית של הדיווח להורים ולתלמידים על התקדמות התלמידים. במהלך העבודה עם תכנית לימודים המבוססת על סטנדרטים, בתי הספר יוכלו לדווח על התקדמות התלמידים לקראת השגת הסטנדרטים על ידי תיאור יכולות הביצוע האופרטיביות שהושגו.

ההחלטה הסופית בדבר ערכם של הסטנדרטים חייבת להתבטא בקביעה אם השימוש בהם בכיתה אכן משפר את הביצוע של הישגי התלמידים (Ravitch, 1996). ההערכה מספקת את המידע הדרוש כדי להנחות את המחנכים בקביעת התקדמות התלמידים להשגת הסטנדרטים כפי שנקבעו בתכנית הלימודים. המורים, בתי הספר והמדינה אחראים ללמידת התלמידים, המבוססת על השגת הסטנדרטים האלה. כיון שהסטנדרטים הם מסגרת ברורה ומוגדרת להערכה, אפשר לוודא את מידת השגת הסטנדרטים. לסיכום, ההשלכות של תכנית לימודים שמבוססת על סטנדרטים על תהליך ההוראה-למידה-הערכה כוללות:

- # הערכה מעצבת ומסכמת גם יחד;
 - # מגוון של שיטות הערכה;
 - # מטלות הערכה המאפשרות לתלמידים להפגין את הידע שברשותם, ובכלל זה אמות מידה להערכה;
 - # הערכה מתפתחת המראה את התקדמות לקראת השגת הסטנדרטים;
 - # מטלות הערכה המשולבות בתהליך ההוראה-למידה-הערכה ואינן כוללות רק את התוצר הסופי.
- להלן נביא דוגמה המראה כיצד מדינה, בנסותה להנהיג רפורמה בחינוך, שינתה באופן קיצוני את מדיניות ההערכה, ובסופו של דבר הייתה חייבת לקבוע סטנדרטים. מערכת החינוך בישראל יכולה ללמוד הרבה מניסונה של מדינה זו בהנהגת רפורמה בחינוך.
- באוסטרליה, לפני עשרים שנה, הדרישות שנקבעו לסיים בית הספר התיכון לא תאמו את הצרכים המשתנים של החברה. כתוצאה מכך הנהיגה מחלקת החינוך של אוסטרליה במהלך השנים 1998-1992 תכנית לימודים חדשה לגמרי בחטיבה העליונה של בתי הספר התיכוניים. הם יישמו את Victorian Certificate of Education (VCE), שאינה מבוססת על בחינות אלא על כתיבת עבודות גמר. במקום שתלמידי כיתה י"ב יתכוננו בדבקות לבחינות גמר, הם נדרשים להשלים מטלות הערכה מקובלות, (Common Assessment Tasks). המכונות CAT'S. (Howe & Vickers, 1993).
- אם כי כמה ממטלות CAT'S מוערכות בתנאי בחינה, יותר ממחצית ציוניהם של התלמידים, והרבה יותר ממחצית עבודותם, כרוכים בעריכת מחקרים וכתיבת עבודות, הכנת מצגים בעל פה או מצגים אור-קוליים, בניית דגמי עבודה או הכנת תיקי עבודה. לשם כך הציבה ועדת תכנית הלימודים וההערכה של מדינת ויקטוריה סטנדרטים ברורים וציפיות גבוהות בתוך תכנית הלימודים וקודדה סטנדרטים אלה במונחי קני-מידה לציונים עבור CAT'S.
- בעוד שהמדיניות באוסטרליה התומכות ברפורמת החינוך, כמו ויקטוריה, מחויבות לשמירה על רמה חינוכית גבוהה, הן גם משוכנעות שאין די בבחינות כדי להבטיח זאת. במקום זאת, העבודה הייעודית והמשמעותית שהתלמידים משקיעים והתמיכה שהם מקבלים מעמיתיהם וממוריהם לשפר ולנסח מחדש, הן הקובעות את מידת ההצלחה ששיגו. כדי שמערכת כזו תפעל, המורים צריכים להפוך ממורים שרק מלמדים (instructors) למורים שרק מייעצים (mentors), וזה דורש השקעה מעמיקה בפיתוח מקצועי. השינויים במערכת ההערכה באוסטרליה מנוגדים להנחה המרכזית של בתי ספר רבים בארצות הברית, שבהם מתייחסים למונח "תקן" (סטנדרט) כאילו כוונתו לחזור לגוף-ידע מוגדר בקפידה, שאותו יש להגדיר, לדרוש, ללמוד ולהעריך. דרך זו של הגדרת הסטנדרטים מניחה את הראייה של הידע כנתון, ומורים טובים נחשבים אלה המקנים את הידע הזה לתלמידיהם. באוסטרליה השתנתה דרך ההוראה בכיתה עקב השימוש בתעודת ה-VCE, עם העברת המיקוד לדרישת עבודות, שבהן התלמידים עושים יותר והמורים מדברים פחות. תפקידו של המורה התפתח מעבר למעמד המדריך "instructor" אל זה של מנחה "mentor", מסביר, מאמן, משתתף בפתרון בעיות, קורא טיוטות ראשונות ושניות, מציע מועודד. "הבעיה החדישה היא להביא את התלמידים לייצר ולא סתם לזכור" (Howe & Vickers, 1993).
- תכנית הלימודים באנגליה המבוססת על סטנדרטים, מתכוונת להנהיג בתהליך ההוראה-למידה-הערכה שינויים דומים לאלה שהונהגו באוסטרליה, והתלמידים הפכו ל"חושבים-יוצרים, פותרים בעיות וחוקרים" (Brown, 1989).

סוגיות המחייבות טיפול

הסטנדרטים כשלעצמם הם חסרי משמעות. מה שקובע הוא הצעדים שישנקטו המחנכים ואחרים כדי לסייע לתלמידים להגיע אליהם (Fiske, 1998). אם משרד החינוך התרבות והספורט יחליט לפתוח בהפעלת תכנית לימודים המבוססת על סטנדרטים, קיימים כמה תחומי סוגיות שיהיה צורך לפתור לגבי התלמידים, המורים, ההערכה והצבת הסטנדרטים. להלן רשימה של כמה מן הסוגיות האלה בכל אחד מהתחומים.

התלמידים

- # האם אנו מצפים שכל התלמידים ישיגו את כל הסטנדרטים?
- # איזו התערבות תינתן לתלמידים שלא יצליחו להשיג את הסטנדרטים?
- # מה יקרה לתלמידים שלא השיגו את הסטנדרטים? האם הם יושארו מאחור? האם הם יורשו לסיים את בית הספר אם לא השיגו את הסטנדרטים?

המורים

- # כיצד משנים את אמונות המורים בדבר תהליך ההוראה-למידה-הערכה?
- # כיצד נסייע למורים לטפל בשינוי הערכים והאמונות הפדגוגיים ובפיתוח מימוניות מתודולוגיות חדשות (Markee, 1994)?
- # באילו דרכים נוכל לסייע למורים להבין את המסמך ואת משמעויותיו לגבי הוראתם?
- # איזו תמיכה אפשר לתת תוך כדי תהליך למורים ההופכים יותר אוטונומיים?

ההערכה

- # כיצד תדווח התקדמותם של התלמידים לעבר השגת הסטנדרטים?
- # אילו שינויים יש להנהיג בהערכה של בית הספר, של המחוז ושל המדינה?
- # כיצד יבדקו בית הספר, המחוז והמדינה אם התלמידים משיגים את הסטנדרטים ברמות שונות? אילו אמצעי אמינות (accountability) יש להנהיג?
- # האם בחינות מחוזיות או ארציות יתנו בידי המדינה כלי מדידה שיקבע את רמת הישגיהם של בתי הספר ויתן מידע רב-ערוך על התלמידים הזקוקים לסיוע נוסף?
- # האם צריך לקיים בחינות ארציות בסיום הרמה הבסיסית, רמת הביניים ורמת הבקאות?
- # איך אפשר לפתח מאגר של דגמי-יסוד למטלות ביצוע, תצוגות, פורטפוליו ורעיונות לפרויקטים?

סטנדרטים ויכולות ביצוע אופרטיביות

- # מי יקבע את הסטנדרטים?
- # באילו רמות ייכתבו יכולות הביצוע האופרטיביות?

מה היא המתכונת ההולמת ביותר להדפסת המסמך, בשים לב לעובדה שתכנית הלימודים היא דינמית ויונהגו בה שינויים, בעיקר בקשר ליכולות הביצוע האופרטיביות?

סיכום

המאמר שלפנינו העלה את סוגיית החשיבות של תכנית לימודים המבוססת על סטנדרטים ואת ההשלכות שיש לה על תהליך ההוראה-למידה-הערכה. ההנחה היסודית של חשיבות קביעתם של סטנדרטים היא שיש צורך לאומי להעלות את הרמה ולצייד את התלמידים המסיימים את בתי הספר התיכוניים בישראל בידיעת השפה האנגלית הדרושה בעולם המודרני. כדי שהתלמידים ישיגו את הסטנדרטים, המורים יצטרכו לשנות את דרך חשיבתם על הוראת שפה זרה ועל למידתה. כתוצאה מכך יש צורך לשקול שינוי קיצוני בתפיסת המורים את דרך הערכת התלמידים.

כדי שהתנועה התומכת בסטנדרטים תתפוס תאוצה בישראל, על משרד החינוך התרבות והספורט לעודד מפקחים ראשיים במקצועות אחרים לפתח תכניות לימודים המבוססות על סטנדרטים, משום שאין די ביישום תכנית לימודים בשיטה זו במקצוע אחד בלבד. זאת ועוד; יהיה צורך לפתח מדיניות הערכה לאומית שתתאם את תכנית הלימודים המבוססת על סטנדרטים. לסיום, משרד החינוך חייב להקצות כספים לפיתוח חומרים להכשרת מורים ולכתיבת חומרי למידה לתלמידים, להוראה ולהערכה גם יחד.

נספח א'

סטנדרטים בכל תחום

תחום	סטנדרטים
פעילות גומלין חברתית	# התלמידים מתקשרים באנגלית, בעל פה ובכתב, בסביבות שונות עם בני אדם בעלי רקעים לשוניים ותרבותיים שונים.
נגישות למידע	# התלמידים משיגים מידע ממגוון מקורות ומכלי תקשורת שונים. ומשתמשים בו בדיבור ובכתב.
הצגת מידע	# התלמידים מציגים מידע ורעיונות בצורה מאורגנת, במגוון מתכונות, על מגוון רחב של נושאים, באנגלית כתובה ומדוברת.
הערכת רעיונות והוקרה של ספרות, תרבות ושפה	# התלמידים מעריכים ספרות הכתובה באנגלית ומפתחים רגישות למגוון תרבויות. # התלמידים מעריכים את טבעה של השפה ואת ההבדלים בין אנגלית לבין שפות אחרות.

נספח ב'

תחום פעילות הגומלין החברתית

סטנדרט
התלמידים מתקשרים באנגלית, בעל פה ובכתב, בסביבות שונות עם בני אדם בעלי רקעים לשוניים ותרבותיים שונים.

סטנדרטים לכל רמה		
רמת בסיסית	רמת ביניים	רמת בקיאות
התלמידים מקיימים פעילות גומלין ומעבירים מסרים פשוטים תוך שימוש בשפה מובנת.	התלמידים משתמשים באנגלית בצורה שוטפת והולמת את הנסיבות החברתיות, תוך שימוש מדויק במבנים לשוניים בסיסיים.	התלמידים מקיימים תקשורת יעילה במגוון רחב של פעילויות גומלין חברתיות, תוך שימוש באוצר מילים עשיר, במטבעות לשון ובשפה מדויקת.

רצף		אמות מידה
מדויק	עם טעויות	דיוק
כללי	אישי	תוכן
בלתי מוכר	מוכר	היכרות
שוטף	הססני	שטף
מורכבת	פשוטה	שפה
ממושך	קצרה	משך
שימוש הולם	מודעות מוגבלת	משלב

יכולות ביצוע אופרטיביות (Benchmarks)

התלמידים יעמדו בדרישות התקן בתחום פעילות הגומלין החברתית כאשר הם:

רמה בסיסית	רמת ביניים	רמת בקיאות
ישאלו שאלות וישיבו על שאלות בנושאים שגרתיים תוך שימוש בשפה מובנת.	ישאלו שאלות וישיבו עליהן וישתפו אחרים במידע אישי ובדעות על אירועים בעבר, בהווה ובעתיד.	ישאלו שאלות וישיבו עליהן בדייקנות, בתחום רחב של נושאים כלליים.
יבטאו רגשות וכן דברים שאוהבים לעשות ודברים שלא אוהבים לעשות במצבים יומ-יומיים.	יבטאו רצונות ודעות אישיות על נושאים כלליים, כגון אירועי היום ופעילויות פנאי.	יפעלו פעילות גומלין ויגיבו בצורה נאותה בשיחות ובדיונים על קשת רחבה של נושאים.

	יתנו הנחיות והוראות בהקשרים פחות מוכרים ויבצעו אותן.	יתנו הנחיות והוראות בהקשרים מוכרים ויבצעו אותן.
ייטלו חלק בשיחה בביטחון, תוך שימוש בשפה הולמת להקשר, לקהל היעד ולמטרה.	ישוחחו בשטף על נושאים מוכרים.	ייטלו חלק בשיחות פשוטות בנושאים אישיים, כגון משפחה, תחביבים.
יתנו או יקבלו מידע תוך שימוש בשפה מדויקת ובאוצר מילים מגוון. בדואר רגיל או אלקטרוני דומה.	יתנו מידע, במגוון הקשרים, בעל פה או בכתב, באופן אישי או (e-mail) ויקבלו מידע	יתנו ויקבלו מידע בהקשרים מוכרים, בעל פה ובכתב, כגון פתקים.